

SFS 1999:997

Utkom från trycket
den 10 december 1999

Lag om särskild företrädare för barn;

utfärdad den 2 december 1999.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

När en särskild företrädare skall utses

1 § När det finns anledning att anta att ett brott som kan föranleda fängelse har begåtts mot någon som är under 18 år, skall en särskild företrädare förordnas för barnet om

1. en vårdnadshavare kan misstänkas för brottet, eller
2. det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas för brottet inte kommer att ta till vara barnets rätt.

En särskild företrädare skall inte förordnas om det med hänsyn till barnet är obehövligt eller annars särskilda skäl talar mot det.

2 § Om barnet har två vårdnadshavare som inte är gifta eller bor tillsammans under äktenskapsliknande förhållanden och sådana omständigheter som anges i 1 § 1 eller 2 finns endast i fråga om en av dem, skall den andra vårdnadshavaren förordnas att ensam ta till vara barnets rätt under förundersökningen och i efterföljande rättegång.

Om det med hänsyn till vårdnadshavarnas förhållande till varandra eller till någon annan särskild omständighet får antas vara till barnets bästa skall dock en särskild företrädare utses.

Den särskilda företrädarens uppgifter

3 § En särskild företrädare skall, i stället för barnets vårdnadshavare, som ställföreträdare ta till vara barnets rätt under förundersökningen och i efterföljande rättegång. Företrädaren får dock inte väcka åtal och får inte heller väcka någon skadeståndstalan utan att ett allmänt åtal har väckts.

Det som i 23 kap. 10 och 11 §§ rättegångsbalken sägs om målsägandebeiträdes närvaro vid förhör skall tillämpas på den särskilda företrädaren.

¹ Prop. 1998/99:133, bet. 1999/2000:JuU2, rskr. 1999/2000:49.

Ansökan om förordnande

4 § En ansökan om förordnande enligt 1 eller 2 § görs av åklagaren hos tingsrätten.

Vem som får utses till särskild företrädare

5 § Till särskild företrädare får en advokat, en biträdande jurist på advokatbyrå eller någon annan förordnas. Endast den får förordnas som på grund av sina kunskaper och erfarenheter samt personliga egenskaper är särskilt lämplig för uppdraget.

Interimistiskt beslut

6 § Om det kan antas vara nödvändigt för att barnets rätt skall kunna tas till vara får domstolen, utan att höra barnets vårdnadshavare, besluta om förordnande enligt 1 eller 2 § för tiden innan ärendet avgörs.

7 § Åklagaren skall underrätta barnets vårdnadshavare om de utredningsåtgärder som vidtas i fråga om barnet sedan ett interimistiskt beslut har meddelats. Underrättelsen skall göras så snart det är möjligt utan men för utredningen.

Byte och entledigande

8 § I fråga om byte av den särskilda företrädaren tillämpas 26 § andra stycket rättshjälpslagen (1996:1619).

9 § Om det inte längre behövs någon särskild företrädare skall företrädaren entledigas.

10 § Om förutsättningar för ett förordnande för en vårdnadshavare enligt 2 § inte längre finns eller förordnandet inte längre behövs skall det återkallas.

Ersättningsfrågor

11 § En särskild företrädare har rätt till ersättning i enlighet med det som enligt 27 § rättshjälpslagen (1996:1619) gäller för ett rättshjälpsbiträde. I fråga om ersättningen tillämpas även 29, 43 och 47 §§ rättshjälpslagen.

12 § När en särskild företrädare har förordnats tillämpas i övrigt det som sägs om målsägandebiträde i fråga om ersättning och återbetalningskyldighet för kostnader i 6 § första stycket, 7 § och 8 § första meningen lagen (1988:609) om målsägandebiträde. Det som där sägs om målsägandebiträde skall avse den särskilda företrädaren.

I fråga om skyldighet för någon annan än barnet att i tvistemål ersätta staten dess kostnader för den särskilda företrädaren tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om ansvar för motparts rättegångskostnader.

13 § Ärenden enligt denna lag handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

14 § I ett ärende om förordnande enligt 1 eller 2 § är barnets vårdnadshavare åklagarens motpart.

15 § Ansökan om byte eller entledigande av en särskild företrädare får göras av barnets vårdnadshavare, den särskilda företrädaren eller av åklagaren. En särskild företrädare får inte entledigas utan att han eller hon har haft tillfälle att yttra sig i ärendet.

Ansökan enligt 10 § om att återkalla ett förordnande får göras av barnets vårdnadshavare eller av åklagaren.

Domstolen får också självmant ta upp frågor om byte och entledigande av företrädare samt återkallelse av förordnande.

16 § Beslut om förordnande enligt 1 och 2 §§, interimistiska beslut enligt 6 § samt beslut om byte eller entledigande av särskild företrädare eller återkallelse av förordnande enligt 2 § enligt 8, 9 och 10 §§ gäller omedelbart, om inte annat bestäms.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

BRITTA LEJON
(Justitiedepartementet)

